

Kenelle tää oikein kuuluu? Lapsi monialaisessa lakiviidakossa

23.11.2016 Kuopio

Jaana Pynnönen, YTM, sosiaalityöntekijä

Kuka huomaa minut?

Onko äiti vihainen ja pettynyt,
kun en osaa ja minua pitää
auttaa?

Pystyvätkö aikuiset sopimaan asioistani?

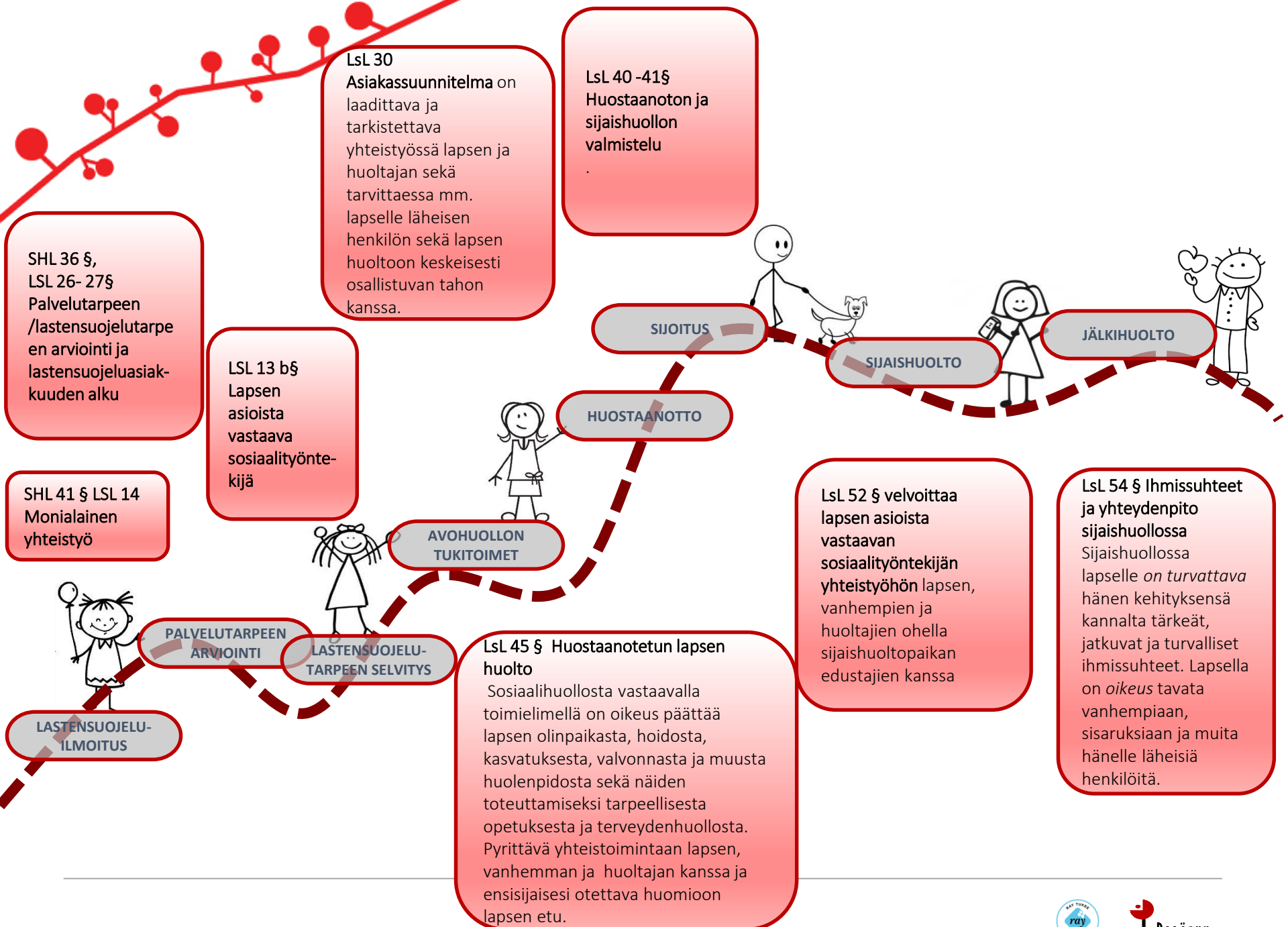

Onko sillä väliä, mitä
ajattelen tai toivon?

Kuka kertoo minulle, mitä
minulle tapahtuu?

Kysytäänkö minulta, mitä mieltä
minä olen tai mitä haluaisin?

Uskallanko sanoa, että
rakastan äitiä ja isää ja
sijaisperheen kodin äitiä ja
isää?

LsL 30
Asiakassuunnitelma on laadittava ja tarkistettava yhteistyössä lapsen ja huoltajan sekä tarvittaessa mm. lapselle läheisen henkilön sekä lapsen huoltoon keskeisesti osallistuvan tahon kanssa.

LsL 40 -41§
Huostaanoton ja sijaishuollon valmistelu

SHL 36 §, LSL 26- 27§
Palvelutarpeen /lastensuojelutarpeen arviointi ja lastensuojeluasiakkuuden alku

LSL 13 b§
Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä

SHL 41 § LSL 14
Monialainen yhteistyö

SIJOITUS

SIJAIHUOLTO

JÄLKIHUOLTO

HUOSTAANOTTO

AVOHUOLLON TUKITOIMET

PALVELUTARPEEN ARVIOINTI

LASTENSUOJELU-TARPEEN SELVITYS

LASTENSUOJELU-ILMOITUS

LsL 45 § Huostaanotetun lapsen huolto
 Sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä on oikeus päättää lapsen olinpaikasta, hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta ja muusta huolenpidosta sekä näiden toteuttamiseksi tarpeellisesta opetuksesta ja terveydenhuollosta. Pyrittävä yhteistoimintaan lapsen, vanhemman ja huoltajan kanssa ja ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

LsL 52 § velvoittaa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän yhteistyöhön lapsen, vanhempien ja huoltajien ohella sijaishuoltopaikan edustajien kanssa

LsL 54 § Ihmissuhteet ja yhteydenpito sijaishuollossa
 Sijaishuollossa lapselle on turvattava hänen kehityksensä kannalta tärkeät, jatkuvat ja turvalliset ihmissuhteet. Lapsella on oikeus tavata vanhempiaan, sisarusiaan ja muita hänelle läheisiä henkilöitä.

Vastuut ja roolit selkeiksi

- Vastuu lasten suojelemisesta on kaikilla lapsia ja perheitä työssään kohtaavilla. Kokonaiskuva lapsen ja perheen tilanteesta muodostuu eri toimijoiden välisessä yhteistyössä asiakasta kuunnellen. Toimiva yhteistyö edellyttää tietoa eri toimijoiden rooleista asiakasta koskevassa tietojenvaihdossa.

Tiimityötä

- Sosiaalityöntekijä on huostaanoton jälkeen vastuussa lapsen tarpeenmukaisen tuen ja palvelujen toteutumisesta.
- Yhteistyö on välttämätön osa lastensuojelua ja lapsen edun turvaamista
- Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän on arvioitava yhdessä lapsen, hänen vanhempansa ja huoltajansa, sijaisvanhempien tai muun sijoituspaikan henkilökunnan kanssa lapselle annettavan hoidon ja kasvatuksen sisältöä ja selvitettävä osapuolten mielipide lapsen tarpeiden mukaisesta hoidosta ja huolenpidosta. (LsL 52 §)
- Moniammatillisen asiantuntemuksen turvaaminen: konsultoinnit, asiantuntijalausunnot, monialaiset neuvottelut (LsL 14§, Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista

Tiedon siirto ja yhteistoiminta

- Lapsen kotikunnan lastensuojeluviranomainen voi päättää sijoituspaikasta muttei koulupaikasta
- Lapsen kotikunta ei muutu, vaikka lapsen sijoituspaikka olisi toisessa kunnassa (KotikuntaL 3§)
- Koulun sijaintikunta vastaa oppilashuollon palvelujen järjestämisestä sekä muusta tarvittavasta tuesta koulunkäyntiin (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 9§, POL 30§)
- Lapsen oikeus tasavertaiseen kohteluun ja tarvitsemiinsa tukitoimiin

Huostaanotetun lapsen asioista päättäminen

Sosiaalihuollosta vastaava toimielin päättää

- lapsen olinpaikasta
- hoidosta
- kasvatuksesta
- valvonnasta ja muusta huolenpidosta
- opetuksesta
- terveydenhuollosta.

Lapsen huoltajilla on oikeus päättää lapsen

- uskonnosta
- kansallisuudesta
- nimestä.

Puhevalta

- Puhevalta sisältää oikeuden tehdä hakemuksia, tulla kuulluksi ennen päätöksentekoa ja hakea itsenäisesti muutosta viranomaisen tekemään päätökseen.
- Lapsen vanhempi tai huoltaja on pääsääntöisesti lapsen edustaja häntä koskevissa asioissa ja voi käyttää lapsen puhevaltaa. Lapsi on lastensuojeluasiassa aina asianosainen, mutta hänen itsenäistä puhevaltansa käyttöä on eri tilanteissa rajoitettu ikärajoja koskevilla säännöksillä. Lapsen yleinen puhevalta on 15 vuotta täyttäneellä lapsella. Tämän lisäksi lastensuojeluasioissa puhevalta on 12 vuotta täyttäneellä lapsella.

Kuka käyttää vanhemman puhevaltaa?

- Perhehoitoon sijoitetun lapsen sijaisvanhemmat tai lastensuojelulaitoksen työntekijät eivät ole lapsen huoltajia ja lapsen laillisia edustajia kouluasioissa
- Tuomioistuimen päätöksellä sijaisvanhemmille on voitu uskoa oheishuoltajuus
- Sijoitetun lapsen kouluasioissa on tehtävä yhteistyötä useamman ”kodin” kanssa: sosiaalityöntekijä, huoltaja, mahdollisesti oheishuoltaja, sijaisvanhemmat tai sijaishuoltopaikan edustajat

Sopimukset ja yhteistoiminta

- Sosiaalityöntekijä on esisijainen henkilö, jonka kanssa koulun on tehtävä yhteistyötä – sosiaalityöntekijä lapsen laillinen edustaja ja vastaa viime kädessä lapsen huolenpidosta
- Sosiaalityöntekijä voi valtuuttaa sijaisvanhemman / sijaishuoltoapaikan edustajan käyttämään puhevaltaa yksittäisessä kouluasiassa – on luonnollista, että sijaisvanhemmat tai sijaishuoltoapaikan henkilökunta, jotka vastaavat lapsen arjesta, hoitavat arjen yhteistyötä myös koulun kanssa
- Yhteistyöstä on sovittava yhdessä sosiaalityöntekijän kanssa
- Hallintopäätöksellä ratkaistavissa kouluasioissa vastuuta ei siirretä sijaisvanhemmille / sijaishuoltoapaikalle

Sopimukset ja yhteistoiminta

- Huoltajalla on oikeus saada tietoa ja esittää näkemyksensä lapsen opetuksen järjestämisestä
- Salassa pidettävän tiedon antamisesta voidaan kieltäytyä, jos se on vastoin erittäin tärkeää yleistä etua taikka lapsen etua tai muuta erittäin tärkeää yksityistä etua (Julkl 11§)

Salassa pidettävien tietojen vaihto

Koulu saa antaa / Koulu voi saada lasta koskevia salassa pidettäviä tietoja

- sosiaalityöntekijältä,
- huoltajalta,
- sijaisvanhemmilta ja sijaishuoltopaikan edustajalta sosiaalityöntekijän tai huoltajan (kirjallisella) suostumuksella

(POL 40§)

Koululla oikeus saada lasta koskevat opetuksen järjestämiseksi välttämättömät tiedot (POL 40-41§)

Asiakassuunnitelma LSL 30§

Suunnitelmaan kirjataan:

- Sijaishuollon tarkoitus ja tavoitteet
- Palvelujen ja tuen tarve ja niiden järjestäminen
- Miten toteutetaan lapsen yhteydenpito ja yhteistoiminta lapsen vanhempien ja muiden lapselle läheisten henkilöiden kanssa
- Miten tietojen antaminen lapselle toteutetaan
- Sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän henkilökohtaiset tapaamiset.
- Lapselle maksettavat käyttövarat
- Miten otetaan huomioon lapsen edun mukaisella tavalla tavoite perheen jälleenyhdistämisestä.

Osallisuus

- Asiakassuunnitelmaneevotteluissa on tärkeää, että kaikki asiaan osalliset ovat mukana ja saavat sanoa mielipiteensä
- Yhteistyö ja aito vuorovaikutus antavat pohjan myönteisten muutosten aikaansaamiseen
- Ammattilaisten tehtävänä on auttaa jokaista osallistumaan ja mahdollistaa osallistuminen
- Ammattilaisten erilaiset roolit /perustehtävä lapsen arjessa ja osallisuuden mahdollistajina

Voima vaikuttaa!

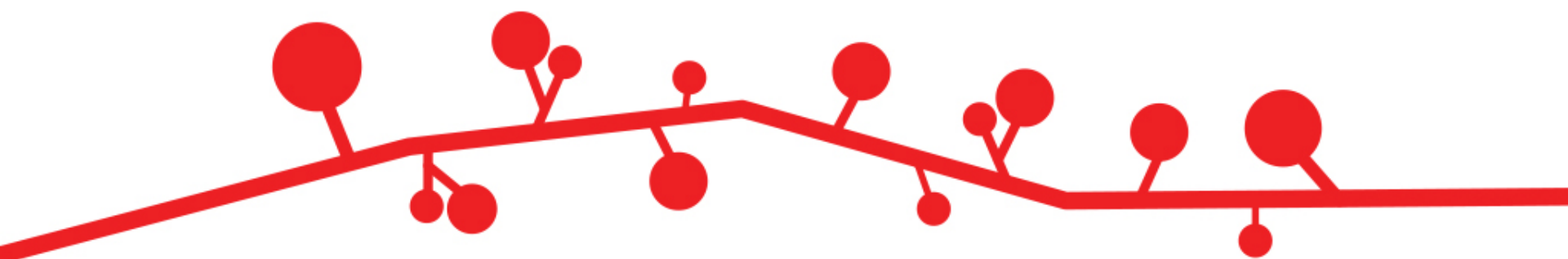
Nuorten kokemusasiantuntijoiden verkoston viestejä arviointiin

- Lähtökohta on, että lapsen tai nuoren täytyy ymmärtää, kuka arvioi, mitä arvioidaan ja miksi.
- Arvioinnin tulee olla asiakaslähtöistä, osallistavaa, läpinäkyvää ja avointa
- Arvioinnin tekemiseen pitää varata aikaa
- Mukana pitää olla ihmisiä monialaisesti, mutta niin, että ne palvelevat sitä, mitä arvioidaan
- Lapset ja nuoret tulee valmistella : viestit ja vuorovaikutus
- Ei arviointia yhden totuuden varaan, mietitään vaihtoehtoja!

Lasten laatusuosituksukset perhehoitoon

- Lapsi tarvitsee aikuisia, jotka ovat kilttejä lapsille.
- On tärkeää, että aikuinen pitää lapsesta huolta.
- ”Pidetään kaikki kimpassa.”
- ”Ei jätetä ketään pois, otetaan kaikki mukaan.”

Pesäpuu ry

lastensuojelun erityisosaamisen keskus

Jyväskylän toimisto

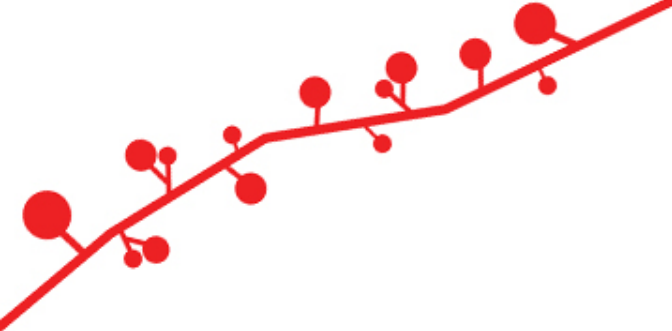
*Ilmarisenkatu 17 A
40100 Jyväskylä*

Helsingin toimisto

*Pohjoinen Hesperiankatu 15 A 11
00260 Helsinki*

*p. (014) 332 2500
toimisto@pesapuu.fi*

- Koulun tehtävänä tukea lapsen hoidosta vastaavaa vanhempaa tai muuta henkilöä lapsen kasvatustehtävässä perustuslain 19 §:n mukaisesti
- Oppilas ja opiskelijahuoltolaki – turvata varhainen tuki yhdenvertaisesti
- Ennaltaehkäisevää koko oppilasyhteisöä tukevaa yhteisöllistä opiskeluhuoltoa
- Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa
- Lapsen opintojen ja kehityksen tukeminen edellyttää lähtökohtaisesti yhteistyötä huoltajan kanssa